

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Irena LIPOWICZ

RPO - 743972 - I/13/AKB

00-090 Warszawa Tel. centr. 22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 22 827 64 53

Warszawa, 5. VIII. 2013.

Pan Adam Zdziebro

Sekretarz Stanu

Ministerstwo Rozwoju Regionalnego

ul. Wspólna 2/4

00 - 926 WARSZAWA

Szanowny Panie Ministrze,

Współcześnie Internet oraz inne technologie informacyjne odgrywają rosnącą rolę w funkcjonowaniu człowieka w społeczeństwie. Nie sposób zaprzeczyć, że coraz częściej wykorzystuje się je również w kontaktach organów władzy publicznej z obywatelami. Taka metoda komunikacji niewątpliwie pozwala na dotarcie do większej grupy osób oraz umożliwia przekazanie dużej ilości informacji w relatywnie krótkim czasie. W mojej opinii wykorzystanie nowych technologii przez organy rządowe jest ważnym krokiem w realizacji postanowień zawartych w art. 61 Konstytucji, który gwarantuje polskim obywatelom prawo dostępu do informacji o działalności organów władzy publicznej.

Niemniej jednak decyzja o przeniesieniu znacznego pola swojej aktywności do przestrzeni cyfrowej powinna opierać się na takich zasadach udostępniania informacji, które gwarantują możliwość zapoznania się z nimi osobom zagrożonym tzw. wykluczeniem cyfrowym, a wśród nich internautom z różnego rodzaju niepełnosprawnościami.

W swoim piśmie pragnę poruszyć problem dostępności treści publikowanych w witrynach internetowych Ministerstwa Rozwoju Regionalnego oraz konieczności dostosowania ich do specyficznych potrzeb osób niepełnosprawnych.

Polska dnia 6 września 2012 r. związała się zapisami określonymi w *Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych*. Stając się stroną niniejszej umowy nasze państwo zobowiązało się do zapewnienia i popierania pełnej realizacji wszystkich praw człowieka i podstawowych wolności ogółu osób niepełnosprawnych. *Konwencja* zawiera szereg postanowień opisujących narzędzia, przy pomocy których możliwe jest osiągnięcie stanu

pełnego włączenia osób niepełnosprawnych w nurt życia społecznego. Jednym z nich jest obowiązek konsultacji z osobami niepełnosprawnymi tworzenia i wdrażania ustawodawstwa i polityk związanych z wprowadzaniem w życie *Konwencji* oraz w toku podejmowania decyzji w zakresie spraw dotyczących osób niepełnosprawnych, o czym stanowi jej art. 4 w ustępie 3. Poza tym umowa ta nakłada na państwa-strony obowiązek podejmowania odpowiednich środków w celu zapewnienia osobom niepełnosprawnym, na zasadzie równości z innymi osobami, dostępu m. in. do technologii i systemów informacyjno-komunikacyjnych. Z poruszonym problemem wiąże się również przepis art. 21 *Konwencji*, który dotyczy wolności wypowiedania się i wyrażania opinii. W ramach tego zobowiązania państwa-strony powinny podjąć wszelkie odpowiednie środki, aby osoby niepełnosprawne mogły korzystać z prawa do wolności wypowiedania się i wyrażania opinii, w tym wolności poszukiwania, otrzymywania i rozpowszechniania informacji i poglądów, na zasadzie równości z innymi osobami i poprzez wszelkie formy komunikacji, według ich wyboru. Jednym ze sposobów realizacji powyższego obowiązku jest dostarczanie osobom niepełnosprawnym informacji przeznaczonych dla ogółu społeczeństwa w dostępnych dla nich formach i technologiach, odpowiednio do różnych rodzajów niepełnosprawności, na czas i bez dodatkowych kosztów.

O dostępności treści publikowanych za pośrednictwem systemów teleinformatycznych mówią także dokumenty opracowane na forum Rady Europy i Unii Europejskiej.

Zalecenie nr Rec(2006)5 Komitetu Ministrów dla Państw Członkowskich, którego integralną część stanowi załącznik w postaci dokumentu o nazwie *Plan działań Rady Europy w celu promocji praw i pełnego uczestnictwa osób niepełnosprawnych w społeczeństwie: podnoszenie jakości życia osób niepełnosprawnych w Europie 2006-2015*, wśród wielu innych obszarów, kluczowych dla poprawy jakości życia osób z niepełnosprawnościami, wymienia informację i komunikację jako jeden z głównych kierunków działań państw członkowskich. Jego celem jest zapewnienie, by osoby niepełnosprawne mogły poszukiwać, otrzymywać i przekazywać informacje na równi z innymi członkami społeczeństwa oraz możliwie jak największe wykorzystanie potencjału nowych technologii, co ma służyć zwiększeniu autonomii i uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym.

W komunikacie Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady i Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego *Europejska Agenda Cyfrowa* z dnia 19 maja 2010 r. państwom członkowskim stawia się cel polegający na „rozwoju jednolitego rynku cyfrowego, mającego poprowadzić Europę ku inteligentnemu i zrównoważonemu rozwojowi sprzyjającemu włączeniu społecznemu” i proponuje się zapewnienie pełnej interoperacyjności usług e-administracji zgodnie z odpowiednimi standardami. W *Europejskiej Agendzie Cyfrowej* przyjęto założenie, że witryny internetowe organów administracji publicznej (oraz te zapewniające podstawowe usługi dla obywateli) powinny być w pełni dostępne do końca 2015 r., co zostało potwierdzone w przepisie § 19 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 12 kwietnia 2012 r. w *sprawie Krajowych Ram Interoperacyjności, minimalnych wymagań dla rejestrów publicznych i wymiany informacji w postaci elektronicznej oraz minimalnych wymagań dla systemów teleinformatycznych* (Dz. U. z 2012 r., poz. 526).

W ostatnim czasie na stronie internetowej Ministerstwa Rozwoju Regionalnego pojawiła się informacja o rozpoczęciu konsultacji społecznych projektu Umowy Partnerstwa 2014-2020. Na tej samej stronie zamieszczono również komunikat, że jedynym narzędziem do zgłaszania opinii, propozycji i uwag dotyczących przedmiotowego projektu jest formularz zgłaszania uwag on-line. Niestety, wspomniany formularz jest niedostosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnościami - narzędzie to zostało wyposażone w zabezpieczenie - tzw. CAPTCHA - polegające na konieczności przepisania kodu z obrazka. CAPTCHA stanowi mechanizm, który wyklucza możliwość wypełniania formularza przez wszystkie osoby z dysfunkcją wzroku, w tym seniorów, niedowidzących i niewidomych użytkowników. W tej sytuacji właściwym rozwiązaniem mogłoby być zastosowanie pewnego rodzaju alternatyw, takich jak możliwość odsłuchania plików audio, czy też posłużenie się tzw. logiczną CAPTCHA, która jest dostępna dla wszystkich internautów - niestety, nie zdecydowano się na ich zastosowanie. Dodatkowo formularz posiada również szereg drobnych błędów, które mogą znacznie utrudnić, a w niektórych sytuacjach uniemożliwić, jego poprawne wypełnienie, a wśród nich nieprawidłowo skonstruowane i zaetykietowane listy rozwijane. Jest to istotna przeszkoda zwłaszcza w przypadku osób niepełnosprawnych, które do przeglądania witryn internetowych korzystają z tzw. technologii asystujących, w postaci np. programów odczytu ekranu, gdyż

użyty w formularzu sposób formatowania może zakłócić im prawidłowy odczyt układu strony. Ponadto kilka elementów graficznych osadzonych w formularzu nie posiada tekstów alternatywnych, co powoduje, iż informacja, jaką mają za zadanie przekazać, może pozostać niezauważona.

Innym przykładem niedostosowania przekazu informacji do potrzeb osób z niepełnosprawnościami są opublikowane na podstronie MRR dokumenty w sprawie konsultacji społecznych i uzgodnień międzyresortowych projektu rozporządzenia Ministra Rozwoju Regionalnego *zmieniającego rozporządzenie w sprawie udzielania przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości pomocy finansowej w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki*. W innym serwisie MRR opublikowane zostały w postaci pliku pdf *Wytyczne w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki*. Dokumenty te są całkowicie niedostępne dla osób z niepełnosprawnościami, gdyż nie istnieje możliwość przeszukiwania pliku.

Do uczestnictwa we wskazanych wyżej konsultacjach zachęca się również osoby niepełnosprawne. Biorąc pod uwagę powyższe oraz formę publikacji informacji stanowiących podstawę do zapoznania się z przedmiotem konsultacji, jestem zmuszona wyrazić swoje zaniepokojenie zaistniałym stanem rzeczy.

Pragnę zaznaczyć, że tworzenie plików .pdf, w taki sposób, aby każda osoba niepełnosprawna, na równi z innymi osobami, mogła zapoznać się z zamieszczoną w pliku treścią, jest krótkim i nieskomplikowanym zabiegiem technicznym, niepociągający za sobą żadnych dodatkowych kosztów. Wobec powyższego apeluję do Pana Ministra o podjęcie działań, dzięki którym zarówno już opublikowane dokumenty, jak i wszelkie inne materiały tworzone na potrzeby przyszłych konsultacji będą posiadały formę dostępną dla internautów z niepełnosprawnościami.

Biorąc powyższe pod uwagę, działając na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o *Rzeczniku Praw Obywatelskich* (Dz. U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147 ze zm.), zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o udzielenie informacji, jakiego rodzaju działania w celu dostosowania publikowanych w serwisach internetowych Ministerstwa treści do potrzeb osób z niepełnosprawnościami zostały już podjęte oraz jakie są planowane w przyszłości.

Z pozdrowieniami
Zuzanna Hipsz